

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitime Katkısının İncelenmesi

Durdane İPEK EREN¹, Sibel ARSLAN²

¹Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, Kırıkkale, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-7618-9001>

²Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, Kırıkkale, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-4393-7528>

Email:durdaneipek_1310@hotmail.com, sblarslan06@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 25.05.2022 - Kabul: 03.07.2022)

Öz

Dünyanın her yerinde eğitim, bireylerin en mükemmel donanıma ve en iyi karaktere sahip olmasını isterken, kişilerin içinde doğup büyüdüğü toplumun değer yargılarını benimsemelerini de ister. Değerler duyuşsal alan içerisinde yer alan düşünce ve eylemleri etkileyen, onlara yön veren zihinsel olgulardır ve değerlerin kazanılması sürecinin önemli bir kısmını okul yaşantısı oluşturur. Bu yaşantı içinde, çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlayan Beden Eğitimi ve Spor dersi, sahip olduğu nitelikler bakımından, değerlerin kazandırılmasında özel bir yere sahiptir. Bu bağlamdan çalışma; Milli Eğitim Bakanlığı değerler eğitimi programında yer alan on kök değer, lise düzeyindeki öğrencilerin düşünce ve davranışlarına aktarılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkısını araştırmak amacıyla yapılmış, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmada kullanılan anket araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan alınan izinden sonra, yüz yüze ve çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Betimsel istatistiklerde yüzde (%), frekans (f) ve aritmetik ortalama (\bar{X}) değerlerinden yararlanılmış; iki ayrı kümenin verdiği cevapların analizinde Independent Sample t-test, çoklu grup karşılaştırmalarında One-Way ANOVA; ANOVA testlerinde farklılık yaratan grupları belirlemek için Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda: Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin en yüksek düzeyde “vatanseverlik” olmak üzere; “adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik” ile ilgili kök değerleri kazandırdığına inandıkları; Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerin cinsiyete göre değişmezken; öğrenim gördükleri okul türüne (devlet-özel), lise türüne, sınıf düzeyine, lisanslı spor yapma durumuna ve yaptıkları spor branşına göre $p<0.05$ düzeyinde anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Beden eğitimi ve spor dersi, Değerler eğitimi, Lise, Kök değer

Investigation of the Contribution of Physical Education and Sports Lesson to Values Education

Abstract

While education all over the world wants individuals to have the most perfect equipment and best character, it also wants people to adopt the value judgments of the society in which they were born and raised. Values are mental phenomena that affect and direct thoughts and actions in the affective field, and school life constitutes an important part of the process of acquiring values. In this life, Physical Education and Sports course, which contributes to the multi-faceted development of children, has a special place in gaining values in terms of its qualifications. Working from this context; It is a descriptive research in the scanning model, which was conducted to investigate the contribution of the Physical Education and Sports course in transferring the ten root values included in the values education program of the Ministry of National Education to the thoughts and behaviors of high school students. The questionnaire used in the research was developed by the researchers and applied face-to-face and online after the permission of the Kırıkkale University Social and Human Sciences Ethics Committee. Percentage (%), frequency (f) and arithmetic mean (\bar{X}) values were used in descriptive statistics; Independent Sample t-test in the analysis of the answers given by two separate clusters, One-Way ANOVA in multi-group comparisons; Tukey HSD Multiple Comparison Test was used to determine the groups that made a difference in ANOVA tests. As a result of the research: The highest level of "patriotism" in the Physical Education course of the students; that they believe to bring about the root values of "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility and benevolence"; While the views that the Physical Education course brings the root values do not change according to gender; It was determined that there was a significant difference at the $p < 0.05$ level according to the type of school they attended (state-private), high school type, grade level, licensed sports and the sports branch they did.

Keywords:Physical education and sports lesson, Values education, High school, Root values
Giriş

Sosyal bir varlık olarak insan, içinde doğduğu toplumun sosyal ve kültürel koşullarına uyum sağlar ve yaşadığı topluma uygun kişilik özellikleri geliştirir. Bu uyum ve kişilik geliştirme süreci, o toplumun veya bireyin sahip olduğu kültürünün, inançlarının, bilgi ve becerilerinin, sanat ve değerlerinin nesilden nesle aktarılması yoluyla; daha doğrusu eğitimle olur. Dünyanın her yerinde eğitim, insanın en iyi donanıma ve en iyi karaktere sahip olmasını isterken, içinde doğup büyüdüğü toplumun değer yargılarını kabul etmesinide sağlar (Ulusoy ve Dilmaç, 2016).

Duyuşsal alan içinde düşünce ve eylemleri etkileyen ve yönlendiren zihinsel olgular olarak nitelenen değer; hangi davranışın iyi, güzel, doğru ve kutsal olduğu ya da olmadığına dair inanç ve kabuller olarak tanımlanmıştır. Değerler davranışa rehberlik eder ve kişinin eylemlerini, yargılarını ve anlık hedeflerini daha üst seviyelere çıkararak nasıl davranması gerektiğini belirler (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değerlerin temelleri erken yaşta atılmaya başlarken; bireyle aile, okul, arkadaş ve bulunduğu çevre aracılığıyla, yaşadıkları toplumun değerlerini öğrenirler (Sağın ve Karabulut, 2019).

Kültürün önemli bir parçası olan değerler, topluma ve zamana göre değişiklik göstermektedir. Bazı değerlerin kazanımı zaman alıcı ve değiştirilmesi zor olsa da birçoğu daha hızlı şekilde değiştirilebilir veya yok olabilir. Zamanla karşılaşılan yeni durumlar ve kültürler, var olan değerlerin üzerini örtebilmekte ve yeni değerlerin oluşmasına neden olabilmektedir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Çünkü küresel dünyanın baskın değerleri, toplumsal değerlerde yozlaşma ve değişime neden olmaktadır (Yıldız ve Uslu, 2021). Ancak değerlerde meydana gelen bu yok oluş ve değişimler her zaman istendik yönde olmayabilir. İşte bu noktada, değerlerin yeni nesillere aktarımını sağlayacak en önemli araç eğitim, en kapsamlı eğitim kanalı da okullar olmaktadır.

Okul hayatı, değerlerin kişisel olarak gerçekleştirilmesinin önemli bir parçasıyken; okullar da değerler üzerine inşa edilmiş yaşayan ve öğrenen mekânlardır (Oğuz, 2012). Eğitim, belirli bir toplum idealine yönelik değerler sisteminin bireylere aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Kurtdeğede Fidan, 2009) ve bu nedenle değerler eğitiminin verilmesinde eğitim kurumlarına ve öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir (Yazıcı, 2006).

Toplumsal açıdan eğitim sisteminin birincil görevi, toplumun varlığını ve kültürünü korumak ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktır. Bunu başarmak için gelecek nesillerin hem bilgi ve beceri hem de ahlaki değer yargılarıyla donatılması gerekmektedir (Cihan, 2014). Aynı doğrultuda değerler eğitiminin hedefi; toplumsal yaşamın temel yapı taşı olan millî, manevî, sosyal ahlaki ve kültürel değerleri öğrencilere aktarmak ve onların davranışlarına yansımaları sağlamaktır (Kuter ve Öztürk Kuter, 2012). Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı eğitim programlarında bazı değişiklikler yapmış; Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 18 Temmuz 2017 tarihinde yayınlanan "Müfredat Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine" başlıklı açıklamasında "değerler eğitimi"nden ve öğrencilere aktarılması hedeflenen adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olmak üzere "onkök değer"den bahsetmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu, 2017).

Okullarda değerler eğitimi çeşitli dersler aracılığıyla verilebilir çünkü değerler öğretilir ve öğrenilebilir olgulardır. Bu nedenle eğitim alanında da değerler eğitimi önemsenmekte, değerlerin çocuklara nasıl aktarılacağı konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Eğitim programları değerlerin geliştirilmesi için yeniden tasarlanmaya başlarsa da sadece bilişsel

süreçlere hitap eden bir eğitimle değerlerin öğretilmesi mümkün değildir çünkü değerler yaşantıyla öğrenilir (Dökmen, 2002). Bu noktada Beden Eğitimi ve Spor dersi, sahip olduğu nitelikler açısından özel bir yer tutmaktadır. Çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlayan bu ders, pek çok değerlerin kazandırıldığı ve pek çok değer kazandırılabilceği önemli eğitim araçlarından birisidir (Yıldız ve Güven, 2013). Çocuk ve gençlerin zaten hoşlandığı ve ilgi gösterdiği oyun, hareket, beden eğitimi ve spor etkinlikleri, değerler eğitimi için önemli bir araç olarak kullanılabilir. Dersin özellikleri gereği, bir yandan eğlenirken bir yandan değerler öğretimi gerçekleştirilebilir (Kuter ve Öztürk Kuter, 2012). Dersin birden çok duyu organına hitap etmesi ve özellikle öğrencilerin derse aktif katılım yoluyla yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmesinden dolayı Beden Eğitimi ve Spor dersi ile değerleri öğretmek ve değerler eğitimi sağlamak daha da mümkün olmaktadır (Bozkuş, 2014; Sağın ve Karabulut, 2019). Vücudun bütünlüğü ilkesine dayalı tüm kişiliğin gelişimi olan beden eğitimi, aynı zamanda sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, dengeli kişilik geliştirme, toplumsallaşma, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimidir (Arslan, 1979). Bunun yanında Beden Eğitimi ve Spor dersi, kültürel birikimlerin ve milli değerlerin de öğrencilere aktarılmasında önemli bir rol oynar.

Bu bağlamda çalışmanın amacı; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programında yer alan on kök değer, lise düzeyindeki öğrencilerin düşünce ve davranışlarına aktarılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkısını araştırmaktır.

Materyal ve Metod

Araştırmanın çalışma evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Kırıkkale’de bulunan devlet ve özel okullarda öğrenim gören öğrenciler; örneklemini araştırmaya gönüllü olarak katılan 262 kız ve 197 erkek öğrenci olmak üzere toplam 459 ortaöğretim 9. 10. 11. ve 12. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Kazanımları Anketi” kullanılmıştır. Cronbach’s Alpha değeri ,982 olarak bulunan veri toplama formu kişisel bilgiler ve değer kazanımlarına yönelik beşli Likert tipi sorularının yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır. Anket uygulaması, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan araştırma izni alındıktan sonra, 15.01.2021-15.05.2021 tarihleri arasında yüz yüze ve online olarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde betimsel analizler için yüzde (%), frekans (f) ve aritmetik ortalama (\bar{X}) değerleri kullanılmıştır. Yapılan Kolmogorow-Smirnov normallik testi sonucunda çarpıklık ve basıklık değerlerinin - 3 ve + 3 değerleri arasında olduğu görülmüş ve verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilerek (Kalaycı, 2016); iki ayrı kümenin verdiği cevapların analizinde Independent Sample t-test, çoklu grup karşılaştırmalarında One-Way ANOVA; ANOVA testlerinde farklılık yaratan grupları belirlemek için Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Testi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin verilerin dağılımı Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Kişisel Bilgiler

		f	%
Okul Türü	Devlet	398	86,7
	Özel	61	13,3
Öğrenim Görülen Okul	Anadolu Lisesi	171	37,3
	Fen Lisesi	80	17,4
	İmam Hatip Lisesi	50	10,9
	Kız Meslek Lisesi	47	10,2
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	111	24,2
	Cinsiyet	Kız	262
	Erkek	197	42,9
Sınıf	9. Sınıf	121	26,4
	10. Sınıf	88	19,2
	11. Sınıf	129	28,1
	12. Sınıf	121	26,4
Lisanslı Spor Yılı	Lisanslı Olarak Spor Yapmadım	244	53,2
	1-2 Yıl	103	22,4
	3-4 Yıl	74	16,1
	5 Yıl ve üzeri	38	8,3
Yapılan Spor Dalı Kategorileri	Hiç Spor Yapmadım	176	38,3
	Bireysel Sporlar	106	23,1
	Takım Sporları	159	34,6
	Uzakdoğu Sporları	18	3,9

Araştırmaya katılan öğrencilerin %57,1 kız, %42,9'u erkektir ve %86,7'si devlet okulunda, %13,3'ü özel okulda; %37,3'ü Anadolu Lisesi, %17,4'ü Fen Lisesi, %10,9'u İmam Hatip Lisesi, %10,2'si Kız Meslek Lisesi ve %24,2'si Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte; ve %26,4'ü 9.sınıfta,%19,2'si 10.sınıfta,%28,1'i 11.sınıfta ve %26,4 12.sınıfta bulunmaktadır. Lisanslı spor yapmayan öğrenci oranı %53,2 iken; hiç spor yapmayanların oranı %38,1'dir. Aradaki %15,1'lik farkın okul sporlarından kaynaklandığı ya da bazı öğrencilerin herhangi bir spor kulübü bünyesinde değil, farklı yerlerde ve yarışma amaçlı olmayan sportif etkinlik içinde oldukları düşünülebilir. Sporcu öğrencilerin spor branşları incelendiğinde, hiç spor yapmadığını belirtenlerin oranı %38,1 iken; bireysel sporların %23,1,takım sporların %34,6 ve uzak doğu sporlarının %3,9 oranında tercih edildiği belirlenmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerleri kazandırmasına ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Kök Değer Kazanımına İlişkin Görüşler

Kök Değer	TOPLAM	
	ss	\bar{X}
Adalet	,814	3,80
Dostluk	,757	4,00
Dürüstlük	,881	3,94
Özdenetim	,694	3,69
Sabır	,763	4,06
Saygı	,759	4,04
Sevgi	,838	3,98
Sorumluluk	,773	4,06

Yardımseverlik	,826	4,11
Vatanseverlik	,877	4,25

Görüldüğü üzere öğrenciler, Beden Eğitimi ve Spor dersinin **adalet** (arkadaşlarına haksızlık yapmama, kendi haklarını savunma, başkalarının hakkını savunma, her zaman haklı olanın yanında olma, arkadaşlarına karşı adil olma vb); **dostluk**(arkadaşlarıyla birlikte/ortak hareket etme, dayanışma ve yardımlaşma, paylaşma, vefalı olma, anlayışlı olma, dostluğa önem verme, arkadaşlarına güvenme vb); **dürüstlük** (hile yapmama, sözünde durma, güzel ahlakın kazanmaktan/başarıdan daha önemli olduğu, güvenilir bir insan olma, her zaman dürüst olma vb); **özdenetim** (kaybetmeyi kabullenme, özgüven sahibi olma, disiplinli olma, özür dileme, alçakgönüllü olma, heyecanını kontrol etme vb); **sabır** (sıra bekleme, zorluklara karşı mücadele etme, kolay pes etmeme, herkese karşı tahammüllü olma vb); **saygı** (rakibe saygı gösterme, başkalarıyla alay etmeme, fiziksel farklılıklara saygı gösterme, arkadaşlarının kişiliklerine değer verme, başkalarının düşüncelerine saygı duyma, anlaşmazlıkları konuşarak/kavga etmeden çözme vb); **sevgi** (arkadaşlığa önem verme, duygularını abartmama, merhametli olma, fedakârlık yapma, arkadaşlarının duygularına ortak olma vb); **sorumluluk** (uyumlu çalışma, kurallara uyma, verilen görevi zamanında tamamlama, sorumluluk alma, toplumsal kurallara uyma vb); ve **yardımseverlik**(grup çalışması yapabilme, işbirliği yapma, ihtiyacı olanlara yardımcı olma, destek olma, cömert olma vb) değerlerini kazandırdığına “çok” katılmaktadırlar.

Öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin **vatanseverlik** (bayrağa saygı duyma, vataniyle gurur duyma, milli değerlere sahip çıkma, milli takımlara destek verme, vatana karşı sorumlu olma, tarihsel mirasa duyarlı olma, milli bayramların önemi vb) ile ilgili değerleri kazandırdığına “çok fazla” katılmaktadırlar.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin MEB tarafından belirlenen tüm kök değerleri yüksek oranda kazandırdığını düşündükleri ve vatanseverliğin daha öne çıktığı görülmektedir. Bu sonuçlar kök değerlerin kazandırılmasında dersin değerini de ortaya çıkartmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin bir çok değeri kazandırdığı ve bu derste verilen değerler eğitiminin öğrencilerin davranış düzeylerine olumlu etkisinin olduğu başka araştırmalarla da gösterilmiştir (Yıldız ve Güven, 2013; Aköz, 2018; Kangalgil ve ark., 2021).

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 3’te verilmektedir.

Tablo 3. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Kök Değerler	Cinsiyet	N	X̄	ss	t test		
					t	Sd	P
Adalet	Kız	262	3,80	,814	-0,056	457	0,955
	Erkek	197	3,80	,816			
Dostluk	Kız	262	4,02	,730	0,567	457	0,571
	Erkek	197	3,98	,794			
Dürüstlük	Kız	262	3,94	,877	-0,165	457	0,869
	Erkek	197	3,95	,888			
Özdenetim	Kız	262	3,70	,660	0,390	457	0,696

Sabır	Erkek	197	3,67	,738	1,474	457	0,141
	Kız	262	4,11	,707			
Saygı	Erkek	197	4,00	,830	0,211	457	0,833
	Kız	262	4,05	,711			
Sevgi	Erkek	197	4,04	,820	0,076	457	0,940
	Kız	262	3,98	,806			
Sorumluluk	Erkek	197	3,98	,881	0,562	457	0,574
	Kız	262	4,08	,740			
Vatanseverlik	Erkek	197	4,04	,817	-0,432	457	0,666
	Kız	262	4,24	,829			
Yardımseverlik	Erkek	197	4,27	,938	0,053	457	0,958
	Kız	262	4,11	,786			
	Erkek	197	4,11	,879			

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerleri kazandırdığına yönelik görüşlerinin cinsiyete göre dağılımları arasında $p < 0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak ortalama değerler dikkate alındığında, hem kız hem erkek öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerlerin tamamının kazanımına katkı sağladığına yüksek oranda katıldıkları görülmektedir.

Keleş de (2019) Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimindeki yeriyle ilgili olarak yaptığı çalışmada, öğrencilerin cinsiyetleri bakımından değer kazanım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Akandere, Baştuğ ve Güler (2009) ise spor yapmayan öğrencilerin ahlaki yargı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı, ancak spor yapan kız öğrencilerde ahlaki yargı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Sağın ve Karabulut'un (2019) çalışmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin kazandırdığı değerlerden "spor kültürü, sağlıklı yaşam ve beslenme, dayanışma, saygı, milli kültür ve beraberlik" boyutlarında cinsiyete göre anlamlı düzeyde bir fark çıkmazken, "farkındalık" boyutunda kız öğrenciler lehine fark bulunmuştur.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin okul türüne göre dağılımı Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Okul Türüne Göre Dağılımı

Kök Değerler	Okul Türü	N	\bar{X}	ss	t test		
					T	Sd	P
Adalet	Devlet	398	3,91	,684	5,452	457	0,000*
	Özel	61	3,08	1,163			
Dostluk	Devlet	398	4,10	,642	4,906	457	0,000*
	Özel	61	3,39	1,100			
Dürüstlük	Devlet	398	4,07	,765	6,705	457	0,000*
	Özel	61	3,10	1,097			
Özdenetim	Devlet	398	3,77	,613	5,205	457	0,000*
	Özel	61	3,14	,914			
Sabır	Devlet	398	4,16	,654	5,234	457	0,000*
	Özel	61	3,43	1,068			
Saygı	Devlet	398	4,14	,655	5,595	457	0,000*
	Özel	61	3,39	1,027			
Sevgi	Devlet	398	4,11	,704	6,847	457	0,000*
	Özel	61	3,12	1,101			

Sorumluluk	Devlet	398	4,17	,655	5,873	457	0,000*
	Özel	61	3,35	1,064			
Vatanseverlik	Devlet	398	4,39	,728	6,295	457	0,000*
	Özel	61	3,38	1,213			
Yardımseverlik	Devlet	398	4,23	,691	5,532	457	0,000*
	Özel	61	3,37	1,182			

* p<0,05

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin on kök değerini tamamı ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşleri, okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte ($p<0.05$); ve devlet okulunda okuyan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin belirtilen kök değerleri kazandırdığına yönelik düşüncelerinin, özel okulda okuyan öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

Karaman'ın (2019) araştırması da bu sonucu destekler niteliktedir. Ancak, devlet ya da özel okulda öğrenim gören lise öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumlarının anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit eden araştırmalar (Çelik, Karagün ve Ekiz, 2018; Kılıç, Uğurlu, ve Cenik, 2018); ve özel okullarda okuyan öğrencilerin tutumlarının, devlet okulundaki öğrencilere göre daha olumlu olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Özsarı, 2017).

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri lise türüne göre dağılımları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Dağılımı

ANOVA							(TUKEY)**
Kök Değerler		Sum of Squares	df	Mean Square	F	P	Mean Difference
Adalet	Between Groups	10,151	4	2,538	3,925	,004*	İHL>AL, FL
	Within Groups	293,531	454	,647			
	Total	303,682	458				
Dürüstlük	Between Groups	12,989	4	3,247	4,308	,002*	İHL>AL, FL
	Within Groups	342,224	454	,754			
	Total	355,213	458				
Özdenetim	Between Groups	6,652	4	1,663	3,531	,007*	İHL>AL, FL
	Within Groups	213,838	454	,471			
	Total	220,490	458				
Sabır	Between Groups	10,676	4	2,669	4,735	,001*	İHL,MTAL >AL,FL
	Within Groups	255,928	454	,564			
	Total	266,604	458				
Saygı	Between Groups	9,400	4	2,350	4,195	,002*	İHL>AL, FL
	Within Groups	254,298	454	,560			
	Total	263,698	458				
Sevgi	Between Groups	13,107	4	3,277	4,823	,001*	İHL>AL, FL MTAL>FL
	Within Groups	308,446	454	,679			
	Total	321,553	458				
Sorumluluk	Between Groups	9,700	4	2,425	4,166	,003*	İHL,MTAL >FL
	Within Groups	264,297	454	,582			
	Total	273,997	458				
Vatanseverlik	Between Groups	18,570	4	4,643	6,316	,000*	İHL>AL, FL,KML
	Within Groups	333,703	454	,735			

	Total	352,273	458				MTAL>AL
Yardımseverlik	Between Groups	12,333	4	3,083			
	Within Groups	300,111	454	,661	4,664	,001*	İHL>AL, FL MTAL>FL
	Total	312,444	458				

*P<0.05

**AL=Anadolu Lisesi, FL=Fen Lisesi, İHL=İmam Hatip Lisesi, KML=Kız Meslek Lisesi, MTAL= Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandığına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri lise türüne göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet, dürüstlük, özdenetim ve saygı ile ilgili değerleri kazandığına Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sevgi ve yardımseverlik ile ilgili değerleri kazandığına İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinden; Mesleki Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri ise Fen Lisesi öğrencilerinden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

İmam Hatip Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersinin sabır ile ilgili değerleri kazandığına olan inançları, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerine göre daha yüksektir.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin sorumluluk ile ilgili değerleri kazandığına olan inanç, İmam Hatip Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinde, Fen Lisesi öğrencilerinden daha fazladır.

Vatanseverlik ile ilgili değerlerin kazanılmasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin katkı sağladığına ilişkin olarak İmam Hatip Lisesi öğrencileri, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve Kız Meslek Lisesi öğrencilerine; Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri ise Anadolu Lisesi öğrencilerine göre daha olumlu görüşlere sahiptirler.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin dostluk ile ilgili değerleri kazandığına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri lise türüne göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre dağılımları Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

ANOVA							(TUKEY)**
Kök Değerler		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	P	Mean Difference
Dostluk	Between Groups	4,485	3	1,495	2,634	,049*	12S>9S,10S,11S
	Within Groups	258,242	455	,568			
	Total	262,727	458				
Saygı	Between Groups	5,027	3	1,676	2,948	,033*	12S>9S,10S,11S
	Within Groups	258,670	455	,569			
	Total	263,698	458				
Sevgi	Between Groups	6,678	3	2,226	3,217	,023*	12S>9S,10S,11S
	Within Groups	314,875	455	,692			
	Total	321,553	458				

	Between Groups	5,973	3	1,991	3,380	,018*	
Sorumluluk	Within Groups	268,024	455	,589			12S>9S,10S,11S
	Total	273,997	458				
	Between Groups	12,576	3	4,192	5,615	,001*	
Vatanseverlik	Within Groups	339,696	455	,747			12S>9S,10S,11S
	Total	352,273	458				

*P<0.05

**9.Sınıf=9S, 10 Sınıf=10S, 11. Sınıf=11S, 12. Sınıf=12S

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, öğrenim gördükleri sınıfa göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). 12.sınıf öğrencileri Beden Eğitimi ve Spor dersinindostluk, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik ile ilgili değerleri kazandırdığına 9,10 ve 11.sınıf öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin adalet, dürüstlük, özdenetim, sabır ve yardımseverlikile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, sınıfa göre dağılımları arasında $P<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Sağın ve Karabulut (2019) ortaokul öğrencileriyle yaptığı çalışmada Beden Eğitimi ve Spor dersi değer düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde fark gösterdiğini; ancak bu araştırma sonuçlarına karşıt olarak, sınıf düzeyi arttığında değer düzeylerinin düştüğü belirlemiş ve bu durumu “Liselere Geçiş Sınavı”na bağlamıştır.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin, lisanslı sporyapma durumuna göre dağılımı Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Dağılımı

Kök Değerler	Lisanslı Spor Yapma	N	\bar{x}	ss	t test		
					T	Sd	P
Adalet	Evet	209	3,98	,750	4,388	457	0,000*
	Hayır	250	3,65	,837			
Dostluk	Evet	209	4,14	,733	3,655	457	0,000*
	Hayır	250	3,89	,759			
Dürüstlük	Evet	209	4,08	,866	3,046	457	0,002*
	Hayır	250	3,83	,879			
Özdenetim	Evet	209	3,84	,648	4,485	457	0,000*
	Hayır	250	3,56	,705			
Sabır	Evet	209	4,23	,696	4,426	457	0,000*
	Hayır	250	3,92	,789			
Saygı	Evet	209	4,19	,716	3,847	457	0,000*
	Hayır	250	3,92	,773			
Sevgi	Evet	209	4,11	,836	3,042	457	0,002*
	Hayır	250	3,87	,826			
Sorumluluk	Evet	209	4,17	,755	2,833	457	0,005*
	Hayır	250	3,97	,778			
Vatanseverlik	Evet	209	4,37	,818	2,524	457	0,012*
	Hayır	250	4,16	,914			
Yardımseverlik	Evet	209	4,24	,800	3,022	457	0,003*
	Hayır	250	4,00	,834			

*p<0,05

Görüldüğü üzere öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin kök değerleri kazandırdığına ilişkin görüşleri, lisanslı olarak sporyapma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Lisanslı spor yapan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin on kök değerinin tamamını kazandırdığına yönelik düşünceleri, lisanslı spor yapmayan öğrencilere göre daha olumludur.

Keleş (2019) de sporcu lisansına sahip öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinde, spor lisansına sahip olmayan öğrencilerden daha fazla değer kazandıklarını bulmuştur. Sağın ve Karabulut (2019) Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik değerleri algılama düzeylerinin spor yapan öğrencilerde daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Akandere, Baştuğ, ve Güler'in (2009) çalışmasında da spor yapan öğrencilerin ahlaki yargı düzeylerinin spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yücekaya (2017) ise spor kulübünde oynayan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik milli kültür değer puanlarının, spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Sporla uğraşan bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığının üst düzeyde olduğu ve sporun madalyaların ve kupaların ötesinde topluma disiplinli, kurallara saygılı ve sosyal barışa inanmış fertler kazandırdığı başka araştırmalarla da desteklenmektedir (Güven, 1992).

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin değerler eğitimine katkısına ilişkin görüşlerinin yapılan spor dalına göre dağılımları Tablo 8'de verilmektedir.

Tablo 8. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimine Katkısına İlişkin Görüşlerin Yapılan Spor Dalına Göre Dağılımı

ANOVA				(TUKEY) **			
Kök Değerler		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	P	Mean Difference
Adalet	Between Groups	6,448	3	2,149	3,290	,021*	US>TK,BS,SY
	Within Groups	297,235	455	,653			
	Total	303,682	458				
Dostluk	Between Groups	7,132	3	2,377	4,232	,006*	TK>US,BS,SY
	Within Groups	255,595	455	,562			
	Total	262,727	458				
Özdenetim	Between Groups	5,067	3	1,689	3,567	,014*	US>TK,BS,SY
	Within Groups	215,423	455	,473			
	Total	220,490	458				
Sabır	Between Groups	8,265	3	2,755	4,852	,002*	US>TK,BS,SY
	Within Groups	258,339	455	,568			
	Total	266,604	458				
Saygı	Between Groups	6,217	3	2,072	3,662	,012*	US>TK,BS,SY
	Within Groups	257,480	455	,566			
	Total	263,698	458				
Sevgi	Between Groups	3,544	3	1,181	1,690	,168	US>TK,BS,SY
	Within Groups	318,009	455	,699			
	Total	321,553	458				
Sorumluluk	Between Groups	6,641	3	2,214	3,767	,011*	US>TK,BS,SY
	Within Groups	267,357	455	,588			
	Total	273,997	458				
Yardımsızlık	Between Groups	5,488	3	1,829	2,712	,045*	US>TK,BS,SY
	Within Groups	306,956	455	,675			
	Total	312,444	458				

* $P<0.05$

**BS=Bireysel Sporlar, TK=Takım Sporları, US=Uzakdoğu Sporları, SY=Spor Yapmayan

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, dostluk, özdenetim, saygı, sabır, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, yapılan spor dalına göre dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Branşı Uzakdoğu sporları olan öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin “adalet, özdenetim, saygı, sabır, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik” ile ilgili değerleri kazandırdığına, takım sporları ve bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerle, spor yapmayan öğrencilerinden daha fazla inanmaktadırlar.

Beden Eğitimi ve Spor dersinin “dostluk” ile ilgili değerleri kazandırdığına ise branşı takım sporları olan öğrenciler; Uzakdoğu sporları ve bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerle, spor yapmayan öğrencilerinden daha olumlu yaklaşmaktadırlar.

Yıldız ve Uslu (2021) çalışmalarında dövüş sporu yapan milli sporcuların spor yoluyla disiplin, özgüven, sağlık, hırs, fedakarlık, sorumluluk, rakibi tebrik etme, liderlik, saygı, bayrak sevgisi, hoşgörü, empati, centilmenlik değerlerini kazandıklarını tespit etmişlerdir. Yıldırım ve Özcan (2011) ise bu araştırma sonuçlarına paralel şekilde, takım sporunu düzenli olarak yapmanın sosyal davranışları olumlu etkilediğini bulmuşlardır.

Keleş (2019) takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrencilerin değer kazanımının, sporcu olmayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; takım sporları ve bireysel sporlar yapan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen, değer kazanımına yönelik ortalama puanların bireysel sporlar yapan öğrenciler lehine yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersinin “vatanseverlik ve dürüstlük” ile ilgili değerleri kazandırdığına ilişkin görüşlerinin, yaptıkları spor dalına göre dağılımları arasında $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, “vatanseverlik” daha fazla öne çıkmakla beraber, öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor dersinin MEB tarafından belirlenen on kök değeri yüksek oranda kazandırdığını düşündükleri görülmektedir. Öğrencilerin dersin belirlenen kök değerlerin kazandırdığına ilişkin düşünceleri cinsiyete göre değişmezken; devlet okulunda okuyanlarda, İmam Hatip Lisesi öğrencilerinde, 12. Sınıflarda, lisanslı spor yapanlarda ve branşı Uzakdoğu sporları olan öğrencilerde inanç düzeyi daha yüksektir.

Öğrencilerin beden Eğitimi ve Spor dersinin değerleri kazandırmasına ilişkin inanç düzeyinin yüksekliği, kök değerlerin kazandırılmasında dersin değerini de ortaya çıkartmaktadır. Eğitim programlarında yer alan diğer derslerin değerler eğitimine olan katkısıyla kıyaslandığında, Beden Eğitimi ve Spor dersi, değerlerin kazanımına çok daha fazla katkı yapma potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Farklı dersler için yapılan araştırmalar, dersler aracılığıyla değer kazanımının belirli kalıplar içinde ve sınırlı kaldığını, bu sınırlılıkta değerler eğitiminde ortak bir öğretim programı olmamasının ve bu nedenle öğretmenlerin etkinlikleri kendileri planlamak zorunda kalmalarının etkili olduğunu; değerler eğitimi ile ilgili mutlaka belli bir programın oluşturulması ve öğretmenlere yol gösterici etkinliklerin program içine yerleştirilmesi gerektiğini öne sürmektedirler (Eren, 2018; Varol, 2020, 83).

Öğretmenler genellikle ders kitapları ile sınırlı kalan etkinlikleri çeşitlendirmede zorluk yaşadıklarını (Eren, 2018), ders kitaplarının değerlerin kazanılmasında yetersiz kaldığını ve

değerler eğitiminin soyut kavramları da içerisinde bulundurmasından dolayı eğitim ve öğretimin öğrencilerin yaşantılarına uygun olarak somutlaştırılması gerektiğini ileri sürmektedirler (Tabak, 2019). Bunun yanında değerler eğitiminde yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan yöntemlerin kullanılmasının öğretimi kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Polater (2019). İşte tam da bu noktada Beden eğitim dersinin değeri ortaya çıkmaktadır. Çünkü Beden Eğitimi dersi barındırdığı özellikler gereği zaten bu işlevi fazladan bir çaba gerektirmeden, programına herhangi bir ilave yapılmasına gerek duyulmadan fazlasıyla sağlamaktadır.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak Beden Eğitimi ve Spor derslerinin değerler eğitimine sağladığı katkıyı daha fazla artırabilmek için ders saatlerinin artırılması; kök değerlerin kazanımına ilişkin araştırmaların farklı dersler ile yapılarak dersler arasında karşılaştırmalar yapılması; üniversitelerin öğretmen yetiştiren tüm bölümlerinin programlarında değerler eğitiminin zorunlu ders olması; halen görev başında olan öğretmenler için, branş ayırt etmeksizin değerler eğitimine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi; Beden Eğitimi ve Spor derslerinin önemine ve değerler eğitimine katkısına daha fazla farkındalık sağlamak amacıyla okul, Halk Eğitim Merkezleri vb yerlerde ebeveynlere yönelik bilgilendirme toplantıları, konferans, seminer veya kurslar düzenlenmesi; beden eğitimi ve sporun, değerlerin gelecek nesillere aktarılmasındaki katkısı hakkında farkındalık yaratmak ve toplumu spora yönlendirmek adına kamu spotlarının hazırlanması önerilebilir.

8. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresinde (17-20 Mayıs 2022, KKTC) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akandere M, Baştuğ G, Güler ED (2009). Ortaöğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 59-68.

Aköz T (2018). Beden eğitimi ve spor derslerinde verilen değerler eğitiminin öğrencilerin olumlu sosyal davranış düzeylerine etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arslan R (1979). Beden Eğitimi Bilgileri. BİMAŞ Mat.Ltd. Şti., Ankara.

Bozkuş, T. (2014). A Research on identifying the need for distance education for national athletes who study in school of physical education and sport. *TOJDE*, 15, 282-290.

Cihan N (2014). Okullarda değerler eğitimi ve Türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Turkish Studies*, 9(2), 429-436.

Çelik K, Karagün E, Ekiz D (2018). Özel ve devlet okullarında okuyan lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7 (3), 83-91.

Demircioğlu İH, Tokdemir MA (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.

Dökmen Ü (2002). Varolmak, gelişmek, uzlaşmak. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Eren E (2018). Okul Öncesinde Değerler Eğitiminin Program, Öğretmen ve Aile Görüşleri Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Güven Ö (1992). Spor anlayışımız ve sporun sosyo-ekonomik işlevi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 35-42.

Kangalgil M, Özgül F, Temel A, Kural T, Karagöz Y (2021). Beden eğitimi ve spor dersi değerler eğitimi ölçeği (BESDDEÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 70-80.

Karaman E (2019). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum il örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum

Keleş M (2019). Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimindeki yeri ve önemi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.

Kılıç T, Uğurlu A, Cenik D (2018). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor eğitimi dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 13-23.

Kurtdede Fidan N (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(2), 1-18.

Milli Eğitim Bakanlığı (2017). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine, Ankara.

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf(09.02.2022 tarihinde erişim sağlanmıştır).

Oğuz E (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Sayı:12, 1309-1325.

Özsarı İ (2017). Devlet okulu ve özel okulda okuyan 10-12 yaş grubu öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4628-4641.

Öztürk Kuter F, Kuter M (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), 75-94.

Polater C (2019). İlkokul Dördüncü Sınıfta Dijital Öykü Yöntemiyle Değerler Eğitimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Sağın AE, Karabulut Ö (2019). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin değer düzeylerinin incelenmesi (Bağcılar ilçesi örneği). *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 2(2), 27-34.

Tabak Cihangir Ü (2019). Türkiye’de ve İngiltere’de İlkokullarda Değerler Eğitimi Uygulamalarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Ulusoy K, Dilmaç B (2016). Değerler eğitimi. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

Varol A (2020). Değerler eğitimi dersinin ilkököl dördüncü sınıf öğrencilerinin değer algılarına etkisinin kelime ilişkilendirme testi ve resim çizimleri aracılığıyla incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.

Yazıcı K (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 19, 501-521.

Yıldırım, S, Özcan G (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (23), 111-135.

Yıldız M, Uslu S (2021). Dövüş sporu yapan milli sporcuların değerlere bakış açısı. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1).

Yıldız Ö, Güven Ö (2013). Beden eğitimi ve spor dersi öğrenci değer yönelimi ölçme aracının geliştirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 28-42.

Yücekaya MA (2017). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.